

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2011-2-226 (Önaraştırma)

Karar Sayısı : 11-52/1316-467

Karar Tarihi : 13.10.2011

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI

Üyeler : Doç. Dr. Mustafa ATEŞ, İsmail Hakkı KARAKELLE, Doç. Dr. Cevdet İlhan GÜNAY, Reşit GÜRPINAR, Prof. Dr. Metin TOPRAK

10 **B. RAPORTÖRLER** : Sinan ÇÖRÜŞ, Esmâ GÜNDOĞDU, Necla SÜMER

C. BAŞVURUDA

BULUNAN : Gizlilik talebi bulunmaktadır.

D. HAKKINDA İNCELEME

YAPILAN

- Betonsa Beton San. ve Tic. A.Ş.
Hüseyin Bağdatlıoğlu İş Merkezi, Kaya Sultan Sok. No: 97
Kat:5 34742 Kozyatağı/İstanbul

- Bursa Beton Sanayi ve Ticaret A.Ş.
Hacı İyas Mh. Ulubatlı Hasan Bulvarı No:106 Bursa

20 - Uytunlar Motorlu Araç Day. Tük. Mal. Gıda İletişim İnş. Tur. Nak. Hafriyat Maden. Orman Ürünleri Taah. San. ve Tic. Ltd. Şti.
Akçay Asfaltı Üzeri Zeytinli Yol Ayrımı Kuruçay Mevkii,
Edremit/Balıkesir

E. DOSYA KONUSU: Edremit ve çevre ilçelerde faaliyet gösteren bazı hazır beton üreticilerinin ürün fiyatlarını beraber belirledikleri iddiası.

F. İDDİALARIN ÖZETİ: Başvuruda özetle;

30 - Balıkesir ili Edremit ilçesindeki hazır beton santrallerinden Betonsa Beton San. ve Tic. A.Ş. (Betonsa), Bursa Beton Sanayi ve Ticaret A.Ş. (Bursa Beton) ve Uytunlar Motorlu Araç Day. Tük. Mal. Gıda İletişim İnş. Tur. Nak. Hafriyat Maden. Orman Ürünleri Taah. San. ve Tic. Ltd. Şti.'nin (Uytun Beton) aralarında anlaşığı,

- Adı geçen teşebbüslerin anlaşma uyarınca beton metreküp fiyatlarını 85 TL olarak sabitlemek suretiyle tekelleştikleri ve rekabeti önlemeye çalıştıkları

öne sürülmüştür.

40 **G. DOSYA EVRELERİ:** Kurum kayıtlarına 9.5.2011 tarih ve 3561 sayı ile intikal eden başvuru üzerine yapılan inceleme sonucunda düzenlenen 01.06.2011 tarih ve 2011-2-226/İİ-11-388.SÇ sayılı İlk İnceleme Raporu Kurul'un 09.06.2011 tarihli toplantısında değerlendirilmiş ve konu hakkında önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir. İlgili karar uyarınca yapılan inceleme sonucunda hazırlanan 06.10.2011 tarih ve 2011-2-226/ÖA-11-388.SÇ sayılı Önaraştırma Raporu, 11.10.2011 tarih ve REK.0.16.00.00-110.02.02/584 sayılı Başkanlık Önergesi ile 11-52 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

H. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili raporda; dosya konusu iddialara yönelik olarak, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesinin ihlal edildiği yönünde herhangi bir bilgi ve belgeye ulaşılamadığından, aynı Kanunun 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığı ifade edilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. Hakkında Öneraştırma Yapılan Teşebbüsler

50 Söz konusu iddialar Bursa ve Balıkesir illerinde hazır beton alanında faaliyet gösteren teşebbüsleri kapsamaktadır. İnceleme sürecinde ihbara konu edilen Edremit pazarının oldukça bölgesel bir nitelik gösterdiğinin anlaşılması üzerine, yürütülen inceleme bu bölge ile sınırlı tutulmuştur. Bu bölgede faaliyet gösteren teşebbüslere dair bilgilere aşağıda yer verilmiştir:

I.1.1. Betonsa/Akçansa

Betonsa, Akçansa Çimento San. ve Tic. A.Ş.'nin (Akçansa), hazır beton markasıdır. Akçansa, Sabancı Holding tarafından kontrol edilen Akçimento ile Alman menşeli Heidelberg Cement Group'un birleşmesiyle kurulmuştur. Betonsa/Akçansa'nın hazır beton faaliyetleri Marmara, Ege ve Karadeniz bölgelerine yayılmış toplam 35 hazır beton tesisi aracılığıyla yürütülmektedir.

60 I.1.2. Bursa Beton

Bursa Beton, Bursa Çimento Fabrikası A.Ş.'ye (Bursa Çimento) bağlı bir kuruluş olarak faaliyet göstermekte olup Bursa ile çevre il ve ilçelerde hazır beton üretimi gerçekleştirmektedir. 1986 yılında hazır beton üretimine başlamış olan Bursa Beton, faaliyetlerini Bursa, Yalova, Balıkesir ve Kütahya illerinde kurulu 14 tesis aracılığıyla sürdürmektedir.

I.1.3. Uytun Beton

Uytun Beton, otomobil, sigorta, turizm, inşaat, yayıncılık, yapı, döviz bürosu işletmeciliği gibi çeşitli sektörlerde faaliyet gösteren Uytun Şirketler Grubu bünyesinde yer almakta ve Edremit-Balıkesir'de hizmet vermektedir.

70 I.2. İlgili Pazar

I.2.1. İlgili Ürün Pazarı

Hazır beton, belirli oranlarda çimento, doğal veya yapay agrega, su ve belli katkı malzemelerinin mikserle karıştırılması yöntemiyle üretilen bir inşaat malzemesidir. Hazır beton ürünleri, kullanım amaçları bakımından C14, C16, C18, C20, C25 ve C25+ gibi alt kategorilere ayrılabilir de, alt ürün grupları arasında yüksek ikame bulunmaktadır.

Dosya bakımından ilgili ürün pazarı, başvuru konusu iddiaların yönelik olduğu "hazır beton pazarı" olarak belirlenmiştir.

I.2.2. İlgili Coğrafi Pazar

80 Hazır beton belirli bir sürenin geçmesi halinde özelliğini yitirdiğinden, stoklanamayan yüksek taşıma maliyetleri olan ve uzun mesafelere taşınması hem teknik hem de ekonomik açıdan güç olan bir üründür. Ürünün bu nitelikleri ve yüksek taşıma maliyetleri nedeniyle, hazır betonun, üretildiği santralden yaklaşık 50 km uzaklığa kadar taşınabildiği kabul edilmektedir. Bununla birlikte, bu mesafe, yol ve iklim koşullarına göre değişebilmektedir. Bu noktada, belirleyici olan unsur üretim sonrasında geçen süre olup; betonun tesiste transmiksere yüklenmesi, tesisten transmiksere ile inşaat alanına ulaştırılması, müşteri tarafından teslim alınması ve pompa aracılığıyla kalıba yerleştirilmesi süreçlerinde geçen zamanın, hazır betondaki kıvam ve işlenebilirlik kayıplarının önlenmesinde kritik eşik olan iki saatin altında tutulması gerekmektedir. Dolayısıyla ilgili coğrafi pazarın tespit edilmesi açısından da temel itibarıyla ürünün bu özelliklerinin dikkate alınması gerekmiştir.

90 Mevcut dosya özelinde öneraştırma konusu iddialara konu bölgenin Balıkesir'in Edremit ilçesi olduğu görülmüştür. Bölgede yer alan tesislerin de faaliyetlerini Edremit üzerinde

11-52/1316-467

yoğunlaştırdığı dikkat çekmiştir. Bununla birlikte pazarın kesin sınırlarının dosya kapsamında yapılan değerlendirmeler açısından belirleyici bir önemi olmayacağından kesin bir coğrafi pazar tanımı yapılmamıştır.

1.3.Değerlendirme

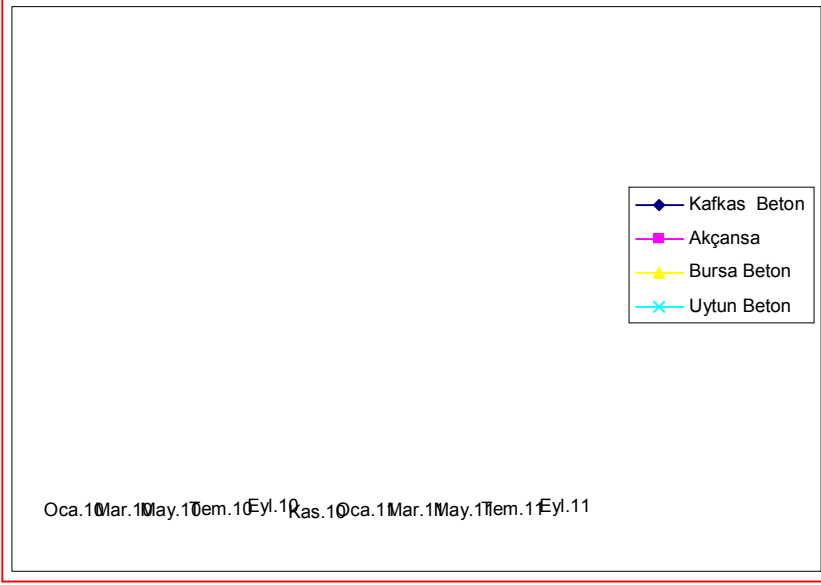
Dosya mevcudu bilgi ve belgeler dikkate alınarak Edremit ve çevresinde hazır beton üreticisi teşebbüslerin işbirliği içerisinde hareket ederek ürün fiyatlarını ortaklaşa belirledikleri iddiası incelenmiştir. Bu iddia kapsamında esas olarak Edremit Bölgesinde faaliyet gösteren hazır beton üreticilerinin fiyatlandırma davranışlarına bakılmıştır. Tablo 1'de en sık kullanılan hazır beton kategorileri olan C25 ve C30'a ilişkin ağırlıklı ortalama fiyatlar verilmiştir:

Tablo 1: Edremit Bölgesindeki Hazır Beton Ortalama Satış Fiyatları (2010 Ocak -2011 Eylül) (TL /m³)

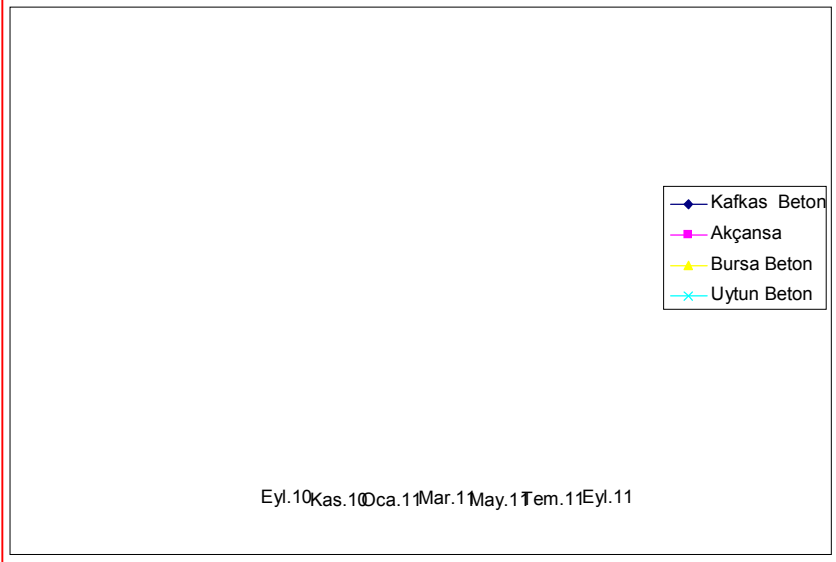
	C 25				C 30			
	Kafkas	Akç.	Bursa	Uytun	Kafkas	Akç.	Bursa	Uytun
Oca. 2010	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Şub. 2010	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Mar. 2010	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Nis. 2010	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
May. 2010	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Haz. 2010	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Tem. 2010	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Ağu. 2010	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Eyl. 2010	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Eki 2010	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Kas. 2010	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Ara. 2010	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Oca 2011	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Şub. 2011	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Mar. 2011	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Nis. 2011	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
May. 2011	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Haz. 2011	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Tem. 2011	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Ağu. 2011	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Eyl. 2011	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)

Grafik 1 ve Grafik 2'de ise Tablo 1'de yer alan verilerin görsel bir özeti sunulmuştur:

Grafik 1: Edremit İlçesi C25 Hazır Beton Aylık Ortalama Satış Fiyatları (2010 Ocak -2011 Eylül) (TL /m³)

110 **Grafik 2:** Edremit İlçesi C30 Hazır Beton Aylık Ortalama Satış Fiyatları (2010 Ocak -2011 Eylül) (TL/m³)

120

Bu fiyat hareketleri incelendiğinde, yaklaşık olarak 2010 yılı Haziran ayında başlayacak şekilde fiyatların bölgede hızlı bir düşüş içine girdiği, bu sürecin 2010 yılı son çeyreği ortalarına kadar devam ettiği, bu tarihten itibaren ise fiyatların yükselişe geçerek 2010 yılı başındaki seviyelere oturduğu görülmüştür. Fiyat serilerinin bu seyri teşebbüslerin fiyatlandırma eğilimlerinde Bursa Beton'un piyasaya giriş yaptığı dönem olan 2010 yılı Haziran ayının önemli bir etkiye bulunmasının bir göstergesi olabileceği gibi tamamen sezon veya mevsimsel etki olarak da yorumlanabilir. Pazara yeni bir oyuncunun girmesi pazarın yapısal dinamiklerini değiştirdiği ve bu durum fiyatlarda ciddi dalgalanmalara yol açtığından, sadece mevcut fiyatlamaya davranışlarından yola çıkarak teşebbüslerin saiklerinin rekabetle mi yoksa örtülü ya da açık bir anlaşma ile mi daha uyumlu olduğunu net olarak anlamak mümkün olmamıştır.

Fiyatların değerlendirmesinden sonra bu iddia kapsamında ikinci olarak yerinde incelemede elde edilen ve açık anlaşmalara gösterge olabilecek belgelerin değerlendirilmesi yapılmıştır.

130 Bu bağlamda, örneğin belgelerin birinde 1.7.2011 tarihinde oluşturulan bir listeden bahsedildiği görülmüştür. Fiyatların bu listenin uygulamaya konulmasına rağmen istenilen düzeye oturmadığı ifade edilmiş, Uytun Beton, Betonsa'nın ve Kafkas Beton'un liste fiyatının altında mal sağladığı belirtilmiştir. Daha sonra özellikle Betonsa'nın düşük fiyat verilen bir takım uygulamalarından bahsedilmiş ve bu uygulamaların piyasada olumsuz bir hava yarattığı öne sürülmüştür. Kullanılan ifadeler, taraflar arasındaki bir anlaşma sonucu hazırlanmış ortak bir fiyat listesinin olduğunu, bununla birlikte bu listeye Uytun Beton, Kafkas Beton ve Betonsa tarafından uyulmadığı izlenimini vermiştir. Benzer şekilde, kim tarafından kullanıldığı hususunda bir belirsizlik bulunsa da, (**..... TİCARİ SIR.....**) nezdinde Uytun Beton'un yaklaşımını yansıttığı anlaşılan diğer bir belgede yer alan (**..... TİCARİ SIR.....**) yönündeki ifadesinin de bu yönde bir başka bulgu olarak değerlendirilebilmesi muhtemel görülmüştür.

140 Öte yandan, Bursa Beton'un 2010 yılı Haziran ayında Edremit hazır beton pazarına hızlı bir giriş yaptığı ve ilk üç aylık dönemde pazardaki payını hızlı bir şekilde arttırdığı görülmüştür. Nedeni ister rekabet artışı isterse mevsimsel etkiler olsun, fiyatların özellikle 2010 yılında bir düşme trendi gösterdiği görülmüştür. Gerek bu bulgudan gerekse rakiplerin faaliyetlerine ilişkin dosya mevcudu ifadelerden, pazarda yer alan teşebbüslerin 2011 yılında da birbirlerinin müşterilerini fiyat kırarak kazanma yoluna başvurabildikleri anlaşılmıştır. Dolayısıyla ortada fiyatları arttırmaya yönelik bir anlaşma var idiyse bile hayata geçirilemediği kanısına varılmıştır.

150 Ancak, rekabeti kısıtlama amacı taşıyan anlaşmaların bir etki doğurmamış olması teşebbüsleri, hukuki sorumluluktan kurtarmaz. Bazı teşebbüslerin rekabeti kısıtlama 'amacıyla' bir takım uygulamalar tasarımları, bu çabaların istenilen sonuçlara yol açmamalarından bağımsız olarak, rekabeti kısıtlayıcı olarak değerlendirilebilirse de işbu dosya kapsamındaki bulguların rekabeti kısıtlama amacı taşıyan bir anlaşmaya varıldığı sonucunu çıkarmak için yeterli açıklıkta olmadığı düşünülmüştür.

Mevcut bilgi ve belgeler ışığında Edremit'teki hazır beton üreticilerinin fiyatları bir arada belirledikleri yönündeki iddiaya ilişkin olarak soruşturma açılmasına gerek olmadığı kanaatine varılmıştır.

J. SONUÇ

160 Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre, dosya konusu iddialara yönelik olarak 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığına, şikayetin reddine OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.